

09 / 2024

N° 35

RAJNY
KULTURY
wrzesień
ISSN 2720-2259

Muzyka z pogranicza

Nowy sezon AUKSO

TYCHY ✓ DOBRE MIEJSCE

weź mnie ze sobą!

BEZPŁATNY tyski miesięcznik kulturalny

Słowem wstępu

Witamy się z Wami po wakacyjnej przerwie. Rusza sezon – muzyczny, teatralny, wystawowy – ruszamy i my, by na łamach „Ram Kultury” co miesiąc polecać Wam najciekawsze propozycje z tyskiego kalendarza kulturalnego. Za nami *Tychy na lato*, czyli cykl plenerowych koncertów, projekcji filmowych i animacji kulturalnych. A co przed nami? Przede wszystkim – kolejna edycja Śląskiej Jesieni Gitarowej, którą pierwsze jaskółki będą zwiastować już we wrześniu. Festiwal nie pierwszy raz wykroczy swoim zasięgiem poza tyskie sceny, a jego znakomitym przedsmakiem będzie koncert w Filharmonii Śląskiej, gdzie z towarzyszeniem Śląskiej Orkiestry Kameralnej wystąpią Marcin Dylla i Marek Nosal. Pierwszy z nich jest laureatem i jurorem, drugi – dyrektorem artystycznym Śląskiej Jesieni Gitarowej. Więcej o koncercie można przeczytać na stronie 6.

Śląskiej Jesieni Gitarowej będzie poświęcona także wystawa w Oknie na Kulturę (Gemini Park Tychy), gdzie we wrześniu będzie można zobaczyć fotografie z poprzednich edycji festiwalu, autorstwa Grzegorza Krzysztofika i Artura Pławskiego. Przestrzeń galerii Gemini Park stanie się sceną dla kultury także podczas jubileuszowego 10. Festiwalu Teatrów Niezależnych Andromedon – tam odbędą się prezentacje przeznaczone dla najmłodszych widzów. Tak więc zanim Teatr Mały otworzy swoje podwoje dla stęsknionych widzów (co stanie się już niebawem – prace remontowe dobiegają końca), czeka nas solidna porcja alternatywnego teatru plenerowego, właśnie za sprawą Andromedonu.

Poza wydarzeniami cyklicznymi polecamy Państwu uwadze dwa oryginalne projekty, stworzone nie przez tyszan, ale w rezultacie inspiracji naszym miastem i jego walorami. Pierwszy to multimedialna projekcja niedokończonych elementów polichromii Jerzego Nowosielskiego w kościele Ducha Świętego, przygotowana na podstawie szkiców pozostawionych przez artystę (więcej – strona 8). Drugi na stałe pozostanie obecny w przestrzeni miasta. Będzie to neon przedstawiający kwiat – irys. Inspiracją jest tu oczywiście ogrodnicza pasja głównego architekta Nowych Tychów Kazimierza Wejcherta.

Sylvia Witman

Wydawca: Miejskie Centrum Kultury w Tychach, ul. Bohaterów Warszawy 26, 43-100 Tychy, tel. 32 438 20 61, e-mail: redakcja@mck.tychy.pl **Redaktor naczelna:** Sylwia Witman, e-mail: ramykultury@kultura.tychy.pl **Zespół:** Daria Gawrońska, Agnieszka Lakner, Małgorzata Król, Justyna Stolfik-Binda **Korekta:** Agnieszka Tabor **Layout:** Aleksandra Krupa i Bartek Witański Blank Studio, Marcin Kasperek KlarStudio **Skład i łamanie:** Marcin Kasperek KlarStudio **Druk:** Drukarnia AAPrint, Mikołów **Nakład:** 3000 egz. **Foto na okładce:** Leszek Wojtal

Neonowy irys

TYSKIE INICJATYWY KULTURALNE

Z czego znane są Tychy? Nie tylko z browaru i hokeja. Modernistyczna architektura, zielone przestrzenie, trolejbusy na ulicach czy genialny w swej prostocie system nazywania osiedli literami alfabetu – to wszystko, zdaniem Dominika Tokarskiego, sprawia, że Tychy mają swój unikalny smaczek. Tych nieoczywistych elementów tożsamościowych jest więcej. O jednym z nich przypomni nowy neon w przestrzeni miasta.

Dominik Tokarski – z wykształcenia socjolog, aktywista, jeden z twórców Stowarzyszenia Moje Miasto – od wielu lat ratuje od zniszczenia demonstrowane katowickie neony. Pokażną ich kolekcję przekazał Muzeum Śląskiemu. Miał też swój udział w powstaniu kilku nowych neonów na terenie miasta, które niegdyś służyły za świetlnych szyldów i reklam. Jest również współautorem książki o katowickich neonach, która niebawem ukaże się na rynku. Ale obszarem jego zainteresowania są nie tylko Katowice.

„Lubię modernistyczną architekturę, co przyciągało mnie do Tychów – mówi Dominik Tokarski. – Gdy poznawałem historię rodziny Wejchertów i wielką pasję profesora Kazimierza Wejcherta do irysów, pomyślałem, że warto by ten motyw wykorzystać w przestrzeni miasta. Siłą rzeczy pomyślałem o neonie”. Pomysł przybrał formę wniosku i uzyskał dofinansowanie w ramach programu Tyskie Inicjatywy Kulturalne. Neonowy irys już powstaje i niebawem tyszanie będą mogli go podziwiać, chociaż, jak mówi pomysłodawca, realizacja wcale nie była prosta.

„Projekt wykonaliśmy wspólnie z Muflon Studio, które wykonało także opracowanie graficzne książki o katowickich neonach – mówi Dominik Tokarski. – Jednak oddanie krzywizny kwiatu, w dodatku tak złożonego jak irys, nie było łatwe. Zajęła się tym pracownia Neon Irsa z Katowic, specjaliści od neonów, którzy kontynuują w tej branży kilkudziesięcioletnią rodzinną tradycję. Neon jest już na ukończeniu i we wrześniu zostanie zamontowany”. Neonowy kwiat będzie można podziwiać na bocznej ścianie budynku Andromedy, od strony ulicy Bocheńskiego. Montaż zbiegnie się w czasie z wystawą w Muzeum Miejskim w Tychach, na której będą prezentowane pamiątki ze słynnych garden party u Hanny i Kazimierza Wejchertów, a także inspirowane irysami prace plastyczne Doroty Wejchert – córki projektantów Tychów, której imię nosi jedna z odmian tych kwiatów wyhodowanych przez architekta. Wernisaż zaplanowano na 20 września (czyt. więcej na str. 15).

Sylvia Witman

foto: Anna Wróblewska

Jubileuszowy Andromedon

POLECAMY

Rok 2024 jest wyjątkowy dla miłośników teatru w naszym mieście. Późną jesienią odbędzie się jubileuszowa 50. edycja Tyskich Spotkań Teatralnych, a już 12 września rozpocznie się (również jubileuszowa) 10. odsłona Tyskiego Festiwalu Teatrów Niezależnych Andromedon. Dzięki tym imprezom tyska publiczność ma szansę zobaczyć najciekawsze zjawiska teatru offowego i niezależnego w naszym kraju.

Inicjatorem i twórcą Andromedonu jest aktor i reżyser, założyciel Teatru HoM – Jakub Kabus. To właśnie podczas tej edycji festiwalu będzie okazja obejrzeć aż trzy przedstawienia tego tyskiego teatru, który w tym roku obchodzi dziesięciolecie istnienia: kameralny i poetycki spektakl *Ukryte*, duże, plenerowe widowisko *Colem Godula* oraz wesołą historię pewnego dżentelmena w meloniku – *Monsieur Charlie* (wszystkie przedstawienia zaprezentowane zostaną na placu Baczyńskiego). Od lat te spektakle pokazywane są na festiwalach czy przeglądach w kraju i za granicą, każdorazowo gromadzą setki widzów. Tak było też na początku sierpnia, kiedy HoM zaprezentował *Don Kichota* w niemieckim Oberhausen, mieście partnerskim Tychów. Tym razem to tyszanie będą mogli gościć twórców z Oberhausen, gdyż pierwszego dnia festiwalu tamtejszy Teatr „Gdańska” zaprezentuje spektakl na podstawie dramatu Sławomira Mrożka *Na peł-*

nym morzu. Pokaz odbędzie się dwukrotnie, o godzinach 17.00 i 19.00 w Klubie Wilkowyje MCK przy ulicy Szkolnej 94.

Bardzo ciekawie zapowiada się prezentacja grupy OtoTo Teatr, spektakl *Stare dobre M.* – wybuchowa komedia plenerowa, która rzuca światło na wszelkie absurdalne stereotypy małżeństwa. Co istotne, twórcą przedstawienia jest Mateusz Kowalski (aktor Wrocławskiego Teatru Pantomimy im. H. Tomaszewskiego), który pierwsze sceniczne kroki stawiał w tyskiej Migresce pod okiem Zbigniewa Skoraka.

Ale Andromedon to także cieszące się wielkim powodzeniem spektakle rodzinne, których pokazy odbywają się w centrum handlowo-rozrywkowym Gemini Park Tychy. W tym roku trzy spektakle w reżyserii Marcina Marca – *Czerwony Kapturek*, *Zorza, córka morza*, *O niebrzydkiem ryce-rzu* – pokaże uwielbiany przez tyską widownię (o czym świadczą entuzjastyczne reakcje podczas poprzednich edycji festiwalu) Teatr Barnaby.

Nie zabraknie też atrakcji dla miłośników dobrych brzmień muzycznych. W ramach festiwalu odbędą się w tym roku dwa koncerty – 14 września o 17.30 na placu Baczyńskiego zagra Mariusz Goli, który swą muzyczną karierę rozpoczął jako uliczny gitarzysta, koncertujący pod katowickim dworcem. Tego samego dnia o godzinie 21.00 w tyskim pubie Underground wystąpi fenomenalny zespół Przestrzeń w składzie Tomasz Leś, Michał Sosna, Natalia Pikuła, Michał Muszyński.

To oczywiście tylko wybrane propozycje, które od 12 do 15 września będzie mogła podziwiać tyska publiczność, i z pewnością każda warta jest uwagi oraz polecenia. Pełny program imprezy zamieszczony jest w tym wydaniu „Ram Kultury”. Co istotne – wszystkie prezentacje są bezpłatne (w przypadku Teatru „Gdańska” wymagana jest wcześniejsza rezerwacja miejsc). Ten mało przyjemny czas, kiedy to wakacyjna bez troska dobiegła już końca, można doskonale ośodzić, wybierając się na tyski Andromedon. Moc wrażeń gwarantowana!

Marcin Stachoń

X Tyski Festiwal Teatrów Niezależnych Andromedon został dofinansowany ze środków Budżetu Miasta Tychy w ramach Tyskich Inicjatyw Kulturalnych 2024.

MIĘSKIE CENTRUM KULTURY W TYCHACH
ul. Bohaterów Warszawy 26
43-100 Tychy
32 438 20 61
kultura.tychy.pl

AUKSO — ORKIESTRA KAMERALNA MIASTA TYCHY
al. marsz. J. Piłsudskiego 16
43-100 Tychy
32 479 19 50
aukso.pl

MUZEUM MIĘSKIE W TYCHACH
pl. Wolności 1
43-100 Tychy
32 327 18 20
muzeum.tychy.pl

TEATR MAŁY W TYCHACH
ul. ks. kard. A. Hłonda 1
43-100 Tychy
32 227 20 67
teatrmaly.tychy.pl

MIĘSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W TYCHACH
al. marsz. J. Piłsudskiego 16
43-100 Tychy
32 227 04 54
mbp.tychy.pl

Nowy sezon, nowe brzmienia: co przygotowała Orkiestra AUKSO?

AUKSO SEZON 10.0

Strefa pogranicza to szczególnie interesująca przestrzeń przenikania, zderzania się i szukania wspólnego mianownika dla różnych gatunków muzycznych. To strefa, w której doskonale czują się muzycy AUKSO Orkiestry Kameralnej Miasta Tychy i która wyróżnia ją na muzycznej mapie Polski. W nowym sezonie nie zabraknie więc koncertów i okazji spajających odrębne języki muzyczne.

Nowy sezon koncertowy AUKSO Orkiestra Kameralna Miasta Tychy rozpocznie dobrze znanym już tyskiej publiczności cyklem AUKSO MODERN, który prezentuje szczególnie interesującą dla orkiestry strefę pogranicza, łączącą klasykę z jazzem, czy muzyką alternatywną. Podczas koncertów, do których zapraszani są znakomici goście i intrygujące zespoły, artyści poszukują wspólnego, muzycznego mianownika – lub odwrotnie: bawią się przeciwieństwami i zderzaniem odrębnych języków muzycznych.

AUKSO MODERN

Orkiestra zaprosiła do współpracy w nowym sezonie Jarosława Bestera – niedoścignętego mistrza akordeonu i bandoneonu, lidera kultowych formacji Cracow Klezmer Band i Bester Quartet, Huberta Zemlera – perkusistę totalnego, który nie tylko brawurowo gra, ale i komponuje, oraz Wacława Zimpla – klarncistę, wytrwale poszukującego nowych terytoriów dla swojego instrumentu, nurkującego z nim w żywiole eksperymentalnej elektroniki czy awangardowego jazzu.

Sezon zainauguruje 14 września o godz. 19.00 koncert *AUKSO x Jarosław Bester: Piazzolla*, podczas którego zabrmi muzyka legendarnego twórcy argentyńskiego tanga – Astora Piazzolli. Będzie to podróz sentymentalna. Jarosław Bester wspomina: „W 1992 (rok śmierci Astora Piazzolli) w jednej z muzycznych księgarni w Krakowie kupiłem kasetę magnetofonową z zapisem dwóch bardzo ciekawych kompozycji – *Concierto para bandoneón* oraz *Tres tangos* w znakomitym wykonaniu Maestra z towarzyszeniem Orchestra of St. Luke's pod batutą jego przyjaciela z czasów młodości Lalo Schifrina”. Było to pierwsze zetknięcie się Bestera z muzyką Piazzolli, które rozpoczęło jego dalszą fascynację. „Wtedy to właśnie mimowolnie zostałem wciągnięty na całe życie w magiczny świat dźwięków i fraz, muzyki anielskiej z jednej strony, a z drugiej, budzącej zupełnie przeciwstawne emocje, nieraz wręcz demoniczne” – dodaje. To właśnie utwory kultowego kompozytora i bandeonisty (przez lata niedocenianego i wzbudzającego kontrowersje), które zachwyciły Bestera ponad trzydzieści lat temu, usłyszymy w Tychach.

Do Mediateki powróci Hubert Zemler – ceniony interpretator muzyki nowej, swobodnie przemierzający się pomiędzy kategoriami muzycznymi, stylami, estetykami oraz gatunkami. Perkusista znany m.in. ze współ-

pracy z zespołem Mitch & Mitch, orkiestrą Sinfonia Varsovia, Zbigniewem Namysłowskim, czy Natalią Przybysz, wystąpił już w Tychach podczas poprzednich edycji festiwalu Auksodrone. Spotkanie z AUKSO stanowi naturalny etap dotychczasowej jego drogi artystycznej. W 2022 roku na zamówienie festiwalu skomponował *Poemat toksyczny* na metalofon amplifikowany, perkusję i orkiestrę smyczkową, w którym połączył klasyczne piękno smyczków z brutalnością perkusji i elektronicznymi, kolorystycznymi eksperymentami. Zemler pisząc swój *Poemat*, inspirował się amerykańskimi minimalistami (zwłaszcza Mortonem Feldmanem) i kompozytorami awangardowymi z lat 70. (m.in. Ligetim i aleatoryzmem kontrolowanym Lutosławskiego). Partie skomponowane zestawiał z elementami improwizowanymi. „Utwór ten ma symbolizować proces erozji lub też ewolucji tego, co postrzegaliśmy jako piękno. Jak obserwowanie wciąż wydłużających się skośnych cieni słońca sędziwej cywilizacji” – wyjaśnia Zemler. W maju tego roku utwór został zarejestrowany na płycie wydanej przez Audio Cave. W Tychach zabrmi on na scenie 16 listopada w ramach koncertu *AUKSO x Hubert Zemler: Poemat toksyczny*.

Na zakończenie roku wraz z AUKSO zagra także Wacław Zimpel. To klasycznie wykształcony klarncista, który współpracował m.in. z Kenem Vandermarkiem, Samem Shackletonem, Mikołajem Trzaską i Kubą Ziołkiem. Na zamówienie Auksodrone przygotował w 2022 roku *Ebbing in the Tide* na klarnet altowy i orkiestrę smyczkową. W utworze tym, jak tłumaczy autor, „klarnet ciągle będzie przetwarzany elektronicznie, stając tym samym trzon ambientowej przestrzeni utworu, wzbogaconej o brzmienie smyczków rozszerzających fakturę kompozycji”. Na koncert *AUKSO x Wacław Zimpel: Ebbing in the Tide* zapraszamy 14 grudnia.

Auksodrone po raz siódmy

Skoro już o Auksodrone mowa, należy wspomnieć o jego siódmej edycji, która odbędzie się w Tychach od 4 do 6 października. Festiwal w szybkim czasie zyskał renomę jednego z najważniejszych wydarzeń na kulturalnej mapie Polski, wpisał się w ogólnopolski kalendarz wydarzeń muzycznych poświęconych muzyce współczesnej. To przedsięwzięcie, które prezentuje najciekawsze zjawiska zachodzące na pograniczu różnych gatunków muzycznych i tworzy nową, wspólną przestrzeń dla muzyki poważnej, jazzowej oraz alternatywnej. Podczas tegorocznej edycji AUKSO przypomni twórczość Pawła Szymańskiego – jednego z najciekawszych kompozytorów polskiej muzyki najnowszej. W tym roku obchodzi on 70. urodziny, jest to doskonała okazja do wspólnego świętowania.

Tradycją festiwalu są premiery dramatów muzycznych komponowanych przez Aleksandra Nowaka do librett oryginalnych bądź adaptujących współczesną prozę, najczęściej w bliskiej współpracy z pisarzami. W 2019 roku na zamówienie festiwalu powstał utwór *Drach. Damma per musica* do libretta Szczepana Twardocha, a w roku 2020 i 2021 kolejne dwa dramaty, składające się na trylogię utworów z librettami Twardocha: *Syrena. Melodrama aeterna* oraz *Pokora. Damma giocoso*. W następnych latach Nowak skomponował *Baśń o sercu. Favola in musica*, dramat kameralny do libretta Radka Raka, na podstawie powieści *Baśń o węzowym sercu* oraz *Rzeczy. Vaudeville* – to z kolei ubiegłoroczna pre-

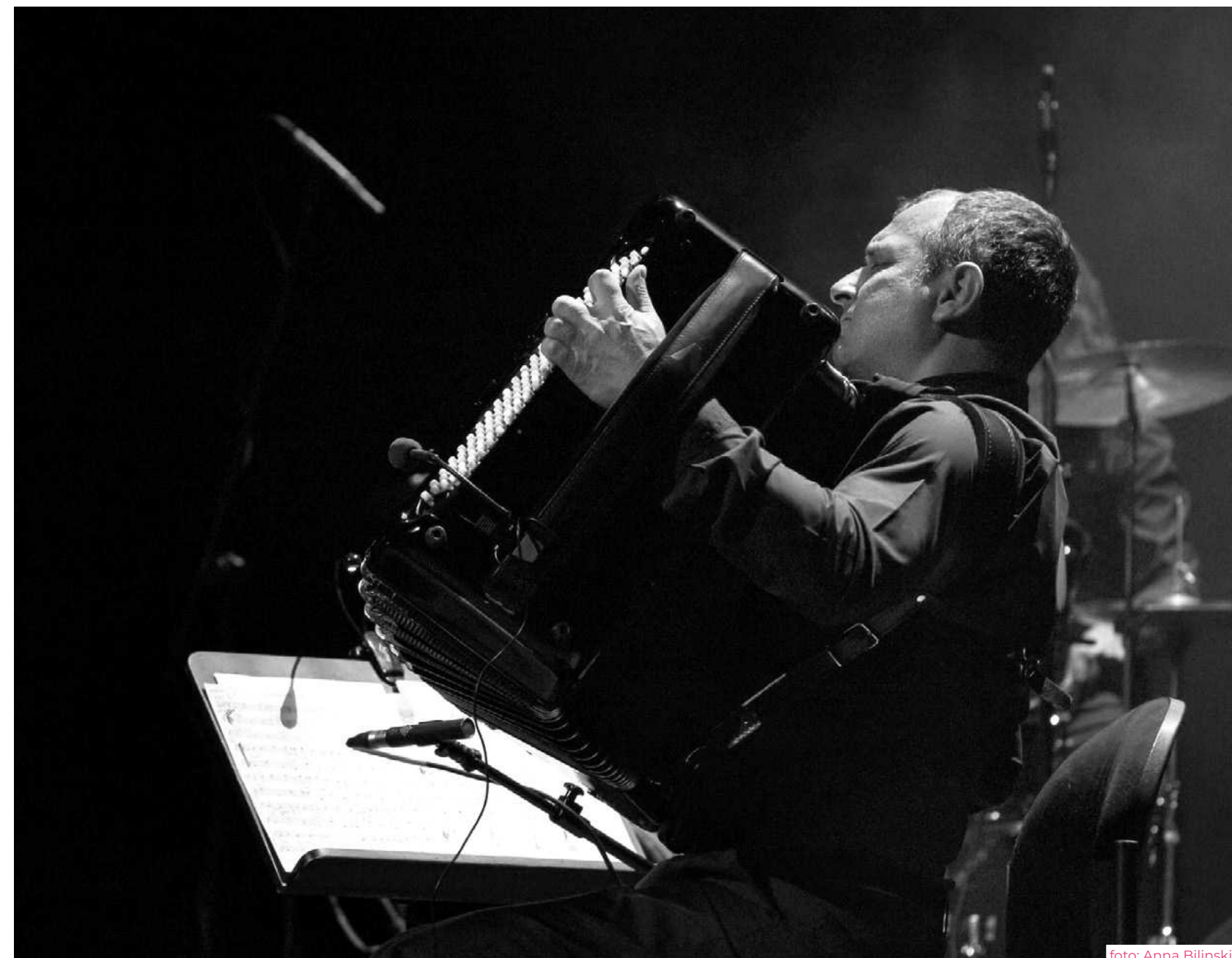

foto: Anna Bilinski

mera dzieła skomponowanego do libretta Marcina Wichy. Po udanym prawykonaniu Nowak podjął dalszą współpracę z Wichą i w tym roku usłyszymy drugie ich wspólne dzieło. Prawykonanie odbędzie się drugiego dnia festiwalu – w sobotę, 5 października.

To nie jedyne prawykonanie, którego możemy spodziewać się w Tychach, również młodzi twórcy sceny jazzowej i współczesnej przedstawiają wspólnie z orkiestrą AUKSO nowe utwory, oryginalne aranżacje i specjalne projekty. Koncertom towarzyszyć będą spotkania Q&A dla publiczności oraz sety didżejskie, prowadzone przez radiowy duet HCH, czyli Bartek Chański i Jacek Hawryluk.

AUKSO edukacyjnie

AUKSO pamięta o swoich najmłodszych słuchaczach. W ofercie nie zabraknie więc cieszących się popularnością warsztatów AUKSO4KIDS oraz koncertów edukacyjnych M.U.ZY.K.A. w AUKSO, prowadzonych przez artystkę, pedagog i animatorkę kultury Joannę Bronisławską aka Asi Minę. Warsztaty AUKSO4KIDS przybliżą uczestnikom zagadnienia związane z budową instrumentów, ich projektowaniem oraz naprawą. Gośćmi spotkań będą: stroiciele Marcin Kusek ojciec i Marcin Kusek syn, którzy opowiedzą o swojej niezwykłej i wymagającej doskonałego słuchu pracy, a także artysta Paweł Romańczuk – założyciel i lider zespołu Małe Instrumenty. Romańczuk projektuje, konstruuje, komponuje i gra na małych, dużych, a nawet wielkich instrumentach. Tworzy grające maszyny z drewna, metalu, plastiku, a także szkła, zamienia wszystko, co wpadnie mu w ręce, w grające cuda. Spotkania AUKSO4KIDS przybliżą też pracę lutników, którzy opowiedzą: o precyzji w swojej pracy, o tym,

czym się kierują przy wyborze drewna na instrument, o rzeźbieniu ślimaka, czy też o żabce siedzącej na smyczku, w końcu także o tym, co ją łączy z koniem. Na ostatnim w tym roku kalendarzowym spotkaniu przyjrzymy się pracy inżynierów, którzy wytłumaczą w przystępny sposób działanie kabli, wtyczek, pokręteł, mikrofonów, głośników, czy też prądu.

W ubiegłym sezonie ogromną popularnością wśród dzieci i młodzieży cieszyły się także koncerty edukacyjne M.U.ZY.K.A. w AUKSO. Podczas spotkań uczestnicy mają okazję posłuchać na żywo muzyki XX i XXI wieku. Koncerty powstały na podstawie scenariuszy opracowanych merytorycznie przez Joannę Bronisławską i Michała Mendyka (dziennikarza muzycznego, związanego m.in. z „Ruchem Muzycznym”) na podstawie serii książek o tematyce muzycznej pt. M.U.ZY.K.A. Wydawnictwa Dwie Siostry. Prowadząca koncert z pomocą muzyków AUKSO w humorystyczny i fascynujący sposób tłumaczy zagadnienia muzyczne, zachęcając do poznawania repertuaru polskiej i zagranicznej muzyki współczesnej. Koncerty są także okazją, by lepiej zrozumieć pracę muzyków, orkiestry, a także – by zadyrygować nią zza pulpitu maestro Marka Mosia.

Agnieszka Lakner

Bilety na wydarzenia AUKSO dostępne są na stronie internetowej Ticketmaster Polska oraz na godzinę przed wydarzeniem w kasie Mediateki. Więcej informacji można znaleźć na stronie: www.aukso.pl oraz profilu orkiestry w social mediach: Facebook/auksoorchestra.

foto: Kopalnia Kreatywna

Wieczór z wirtuozami

ŚLĄSKA JESIEŃ GITAROWA

Niebawem Tychy po raz kolejny zmieniają się w europejską stolicę muzyki – już po raz dziewiętnasty za sprawą Śląskiej Jesieni Gitarowej przeniesiemy się w świat niezwykłych możliwości tego instrumentu, będziemy podziwiać talent, pasję oraz wrażliwość gitarowych artystów. Pierwsza taka okazja nadarzy się już 29 września: organizatorzy festiwalu zapraszają Państwa tym razem w mury Filharmonii Śląskiej im. Henryka Mikołaja Góreckiego w Katowicach.

Poprzeczka festiwalowych wrażeń zostanie postawiona wówczas niezwykle wysoko, nie może być wszak inaczej, gdy na estradzie pojawią się prawdziwi wirtuoz. Postaci Marcina Dylli i Marka Nosała właściwie przedstawiać nie trzeba, nazwiska obu wykonawców doskonale znane są w środowisku artystów, kompozytorów, krytyków i sympatyków sztuki gitarowej tak w kraju, jak i za granicą. Panowie na przestrzeni lat zdobywali laury w najważniejszych w Polsce i na świecie konkursach gitarowych, prowadzą niezwykle intensywną działalność koncertową, mogą pochwalić się bogatą dyskografią oraz – jako pedagodzy m.in. Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach – gronem wybitnych, wykształconych przez siebie uczniów (prof. Marek Nosal pełni obo-

wiązki dziekana Wydziału Instrumentalnego katowickiej uczelni, a od niemal dekady jest dyrektorem artystycznym Międzynarodowego Festiwalu i Konkursu im. Jana Edmunda Jurkowskiego Śląska Jesień Gitarowa w Tychach).

Podczas wrześniowego koncertu gitarzystom towarzyszyć będzie znakomita Śląska Orkiestra Kameralna pod batutą Norberta Twórczyńskiego – dyrygenta młodego pokolenia, który od sezonu 2022/2023 pełni funkcję kierownika orkiestry w Polskiej Orkiestrze Sinfonia Iuventus im. Jerzego Semkowa (działalność artystyczną młody maestro łączy z dydaktyką w Akademii Sztuki w Szczecinie). Program spotkania przedstawia się niezwykle ciekawie, czeka nas dźwiękowa podróż od XIX stulecia do czasów współczesnych. Muzyczną klamrą spinającą wieczór będą symfonie na orkiestrę smyczkową Felixa Mendelssohna-Bartholdy'ego (*X – h-moll* oraz *VII – d-moll*). Stanowią one wybór z trzynastu utworów reprezentujących ten gatunek w dorobku Mendelssohna. Wyszyły spod pióra kilkunastoletniego wówczas geniusza, nawiązującego w nich do znanych mu i cenionych klasycznych wzorców. Wysłuchamy dwóch koncertów z gitarą w roli głównej. *Ich hab' auch Arme ausgestreckt – Mirage*, dzieło zmarłego przed kilku laty Anatolijusa Šenderovasa, jednego z najbardziej cenionych kompozytorów litewskich. Jego muzykę cechuje indywidualny styl oparty na umiarkowanym użyciu nowoczesnych środków i głębokiej, szczerzej emocjonalności; jak powiedział sam Šenderovas: „Dzięki jasnej stronie ludzie utożsamiają się z moją muzyką, bo łączą ją z życiem”. *Concerto eufonico* to z kolei propozycja autorstwa śląskiego kompozytora, jednego z przedstawicieli Pokolenia '51 Aleksandra Lasonia. Twórcy, dla którego wielką inspirację stanowią m.in. natura, sacrum i wolność wywodząca się z improwizacji. Utwór ten zapisał się w festiwalowej historii – powstał bowiem z myślą o ostatniej edycji Śląskiej Jesieni Gitarowej, podczas której doczekał się swojej premiery. *Concerto eufonico* napisany został na gitarę amplifikowaną i trzy grupy smyczkowe amplifikowane, a dwa lata temu po raz pierwszy wykonał go właśnie Marek Nosal. Nie pozostaje nic innego, jak wpisać w kalendarzu zajęty ostatni wrześniowy, niedzielny wieczór: to właśnie wtedy wspólnie będziemy odnajdywać fantastyczne muzyczne światy, jakie otworzy przed nami pierwszy z koncertów tegorocznej Śląskiej Jesieni Gitarowej.

Agnieszka Nowok-Zych

Wądołowska „w zawieszeniu”

30 LAT MIEJSKIEJ GALERII SZTUKI OBOK

Kolejna z wystaw w roku jubileuszowym Miejskiej Galerii Sztuki OBOK zaprezentuje twórczość Izabeli Wądołowskiej, tegorocznej laureatki Nagrody Prezydenta Miasta Tychy w Dziedzinie Kultury.

„Gdzieś pomiędzy projektowaniem – zarobkowaniem, relacjami – zależnościami a »obowiązkową« codziennością istnieje przestrzeń, w której mogę samodzielnie stwarzać obrazy. Bez presji. Nie obowiązują tu ramy oczekiwań, założeń, czasu, stylu...” – tak we wstępie do katalogu artystka zapowiada kontekst, w jakim osadziła tytuł wystawy. W galerii OBOK Izabela Wądołowska zaprezentuje przede wszystkim prace wykonane w ciągu ostatnich trzech lat, jednak będą one dość zróżnicowane pod względem formy. Zobaczymy obrazy, plakaty oraz obiekty 3d, w tym bardzo interesujący cykl *Maski*.

Izabela Wądołowska jest Absolwentką Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. Dyplom uzyskała w roku 2003 w Katedrze Grafiki Warsztatowej pod kierunkiem prof. Jana Szmatlocha; prezentacja dodatkowa

– malarstwo (promotor – prof. Jacek Rykała). Podyplomowo studiowała w Międzywydziałowej Katedrze Scenografii przy ASP w Warszawie. Na co dzień zajmuje się malarstwem, projektowaniem graficznym, a także tworzeniem murali malarskich oraz cyfrowych. Jako scenografka, kostiumolożka i graficzka współpracowała z wieloma teatrami dramatycznymi w Polsce. W 2014 roku stworzyła markę Double Room, dla której wypracowała ofertę ponad dwustu grafik wielkoformatowych. W 2020 roku wraz z Agnieszką Kuśpiel powołała do życia grupę kreatywną SiS – Spotkanie i Sztuka. Jest związana z galerią Na Wolności w Tychach, gdzie ma pracownię twórczą. Jest laureatką wielu nagród, w tym m.in. dwukrotną stypendystką Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

„Cechą konstytutywną malarstwa Izabeli Wądołowskiej jest rytm i ruch. – pisze w katalogu do wystawy Radosław Kobierski. – Odbywa się na wszystkich poziomach – od wyboru nośnika [...], poprzez elementy ruchome, [...] po rytmy, z jakimi manifestują się rozwiązania barwne i przestrzenne. Ruch odbywa się również pomiędzy tradycjami sztuki wizualnej i ich przeznaczeniem, w napięciu między elitarnością i jej upowszechnionymi, popkulturowymi przetworzeniami, między rewoltą a komfortem i stabilizacją. W zawieszeniu”.

SW

Zgłoś temat na WspółKongres Kultury!

WSPÓLKONGRES KULTURY 2024

Zbliża się Kongres Kultury organizowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego z inicjatywy i we współpracy ze środowiskiem kultury. Spotykamy się od 7 do 9 listopada w Pałacu Kultury i Nauki oraz Teatrze Dramatycznym w Warszawie. Tegoroczna nazwa jest wynikiem debaty po stronie społecznej, a hasło – „Kultura jest wspólna!” – pokazuje, że każda i każdy jest zaproszony do współtworzenia.

Porozmawiamy o tym, co ważne, z różnych perspektyw. Hanna Wróblewska, ministra kultury i dziedzictwa narodowego, zachęca: „Potraktujmy to wydarzenie jak spotkanie dla nowego otwarcia, dzięki któremu będziemy mogli się wzajemnie usłyszeć”. Postulaty, które wybrzmiały, pozwolą wytyczyć mapę zmian w kulturze.

W trakcie trzech dni odbędzie się 30 debat – 10 plenarnych i 20 panelowych. Obszary rozmów plenarnych przygotował Zespół Programowy, a tematy panelowych oraz kandydatury panelistek i panelistów zostaną wyłonione w drodze głosowania. Propozycje debat panelowych można zgłaszać do 8 września na www.kongreskultury.pl. Inspiracją są zaproponowane już zagadnienia plenarne, wśród których znajdują się: „Siła wyobraźni. Jak odpowiedzieć na wyzwania współczesnego świata”, „Polityka kulturalna jakiej potrzebujemy”, „Kultura (nie)dostępna”, „Decentralizacja: o nowym podziale kompetencji w zarządzaniu kulturą”, „(Re)forma instytucji kultury – publiczne, społeczne, prywatne”, „Jak finansować kulturę?”, „Jak czytać, oglądać i słuchać w czasach nieuwagi?”, „Młoda kultura: nowe media i języki”, „Edukacja kulturowa: jak zmienić szkołę”, „Pracownicy/pracownicy sztuki. Dlaczego wciąż potrzebujemy rozmów o płacach i warunkach pracy”.

Zespół Programowy tworzą osoby z różnych regionów, np. z województwa śląskiego – Aleksandra Matuszczyk, dyrektorka Muzeum Miejskiego w Tychach. Pozostali to: Edwin Bendyk (Fundacja im. Stefana Batoro), Agata Diduszko-Zygiewska (MKiDN) – przewodnicząca, Maciej Frąckowiak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), Barbara Frydrych (Biuro Prezydenta ds. Kultury w Urzędzie Miejskim w Gdańsku), Alina Gałązka (Teatr Komuna Warszawa), Taras Gembik (Centrum Społeczności Romskiej w Warszawie), Artur Józwiak (Biuro Kultury m.st. Warszawa), Dominika Kawalerowicz (Wrocławski Instytut Kultury), Zofia Król („Dwutygodnik”), prof. Iwona Kurz (Instytut Kultury Polskiej, Uniwersytet Warszawski), Joanna Leśniewska, Paweł Łysak (Teatr Powszechny w Warszawie), Joanna Mytkowska (Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie) i Stanisław Ruksza (TRAFO Trafostacja Sztuki w Szczecinie). Partnerami są m.st. Warszawa i Narodowe Centrum Kultury.

Agnieszka Woszczyńska
Muzeum Miejskie w Tychach

Wirtualna polichromia

NIE PRZEGAP

Polichromia zdobiąca wnętrze kościoła pw. Ducha Świętego w Tychach, chociaż imponująca, nie została zrealizowana w całości. Jak mogłoby wyglądać skończone dzieło? Dzięki technologii będzie można to zobaczyć.

W zbiorach Muzeum Miejskiego w Tychach znajdują się projekty wykonane przez Jerzego Nowosielskiego, według których polichromia miała objąć całe wnętrze świątyni. Te materiały posłużyły twórcom widowiska *Matka Boga* do przygotowania projekcji multimedialnych, dzięki którym podczas jednego wieczoru będzie można zobaczyć – czy też lepiej sobie wyobrazić – dzieło mistrza w całości.

Pomysł narodził się podczas panelu, który odbył się w ramach Roku Jerzego Nowosielskiego w Galerii Bielskiej BWA. „To tam, podczas wykładu dr Krystyna Czerni zasugerowała myśl, że skoro istnieją gotowe projekty i szkice, to może warto dokończyć to dzieło w formie projekcji – mówi Mirela Gontarz, koordynatorka wydarzenia. – To zainspirowało Mariusza Kozubka, reżysera, producenta teatralnego i miłośnika twórczości Nowosielskiego. Powstała myśl, by zrobić to w formie mappingu, multimedialnego widowiska, opartego na projektach Nowosielskiego. Projekty nie są tak szczegółowe, jak gotowe dzieła, ale jesteśmy już po pierwszych

próbach i efekt jest niesamowity. Myślę, że zrobi duże wrażenie na oglądających”.

Oprócz wymiaru artystycznego wydarzenie będzie miało także silny wymiar duchowy. W warstwie muzycznej i słownej będzie nawiązywało do akatystów, czyli śpiewanej formy liturgii, obecnej w tradycji wschodnich kościołów chrześcijańskich (sam Jerzy Nowosielski był wyznawcą obrządku prawosławnego i ikonopisarzem), a w szczególności do najbardziej znanego *Akatystu ku czci Bogurodzicy*. To z kolei koresponduje z dominującym wśród malowideł w tyskim kościele wizerunkiem Matki Bożej. Za warstwę muzyczną widowiska odpowiada kompozytor Piotr Solorz. Duet Kozubek-Solorz oraz twórcy skupieni wokół Katolickiej Fundacji Młodzi dla Młodych zrealizowali już wspólnie m.in. spektakl muzyczny *Maryja*, który był prezentowany w katowickim Spodku. Teraz zaprezentują nam wyjątkowe widowisko multimedialne i zarazem misterium w tyskiej świątyni Ducha Świętego.

Sylwia Witman

Wydarzenie jest dofinansowane ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury: Kultura Interwencje. Edycja 2024, a także z budżetu Samorządu Województwa Śląskiego i z udziałem środków finansowych Miasta Tychy.

Rockowe pożegnanie lata

TERAZ gRAMY

Choć 7 września lato będzie już dobiegać końca, festiwal Rock na Plaży 2024 z pewnością przedłuży wakacyjną atmosferę i wprowadzi uczestników w klimatyczny nastrój. Dzika Plaża nad Jeziorem Paprocańskim stanie się na jeden dzień centrum muzycznych wrażeń, gdzie fani rocka będą mogli zanurzyć się w dźwiękach gitar, perkusji i unikalnych wokali.

Festiwal rozpocznie się od koncertów zespołów młodszego pokolenia, które zdobywają coraz większą popularność na polskiej scenie muzycznej. Zostały one wyłonione w przeglądzie konkursowym, organizowanym w ramach Rocka na Plaży 2024, by rywalizować o Nagrodę Prezydenta Miasta Tychy. Usłyszymy Ankh – zespół łączący rock z elementami progresywnymi i folkowymi. Ich muzyka to unikalne zestawienie kla-

sycznych instrumentów, takich jak skrzypce, z ciężkimi gitarowymi rifami. Wystąpi także Big Bit Kid, formacja, która inspirowana jest klasycznym rockiem, tworząc nowoczesne brzmienie. Ich energia na scenie i charakterystyczny styl szybko zdobywają serca publiczności. Pojawi się także laureat VIII edycji Przeglądu Muzycznego Dla Tych Zagrają – Nowa Fala Tyskich Brzmień, zespół Viadomo, o alternatywnym, indie-rockowym charakterze. Grupa eksperymentuje z dźwiękiem, czego wynikiem są nowatorskie aranżacje. Którzy muzycy podbiją serca zgromadzonej publiczności oraz jury? Tego dowiemy się około godziny 19.00.

Po koncertach konkursowych wystąpi również młody i świeży zespół Wasabi, czyli punk-rockowe zacięcie z melodyjnymi refrenami. To idealna propozycja dla fanów mocniejszych brzmień z dużą dawką energii, która przygotuje nas na przywitanie legend. Gwiazdami wieczoru będą trzy zespoły, od dekad ikony polskiej sceny rockowej. Illusion od początku lat 90. wprowadza na scenę ciężkie, mocne brzmienia, stanowi jeden z najważniejszych zespołów rockowych w Polsce. Ich koncerty to zawsze wybuchowa dawka emocji, a fani z pewnością doczekają się swoich ulubionych hitów. Pojawi się również Spięty – solowy projekt Huberta Dobaczewskiego, lidera Lao Che, prezentujący połączenie poezji i rocka z surowym, akustycznym brzmieniem. Jego muzyka, pełna głębokich treści i emocji, zapewni festiwalowej publiczności nieco refleksyjnych momentów. Finał nie będzie dla nikogo niespodzianką, ale zawodem na pewno też nie, bo tradycyjnie usłyszymy Dżem – absolutną legendę polskiego rocka i bluesa. Koncerty Dżemu to zawsze emocjonalna podróż w czasie, pełna niezapomnianych przebojów, takich jak *Wehikuł czasu* czy *Whisky*. Ich występ na Rocku na Plaży 2024 będzie zwieńczeniem całodniowego święta muzyki i okazją do wspólnego śpiewania kultowych utworów, którym od początku roku wokalną użyżca Sebastian Riedel, nowy wokalista zespołu.

Daria Gawrońska
Miejskie Centrum Kultury w Tychach

foto: Justyna Stolfik-Binda

Premierowo w Gliwicach

POZA RAMY

Gliwicki Teatr Miejski nowy sezon artystyczny zaczyna z rozmachem. We wrześniu będą miały miejsce aż dwie premiery – komedii i hitowego spektaklu muzycznego.

Edukacja Rity to spektakl na podstawie sztuki Willy'ego Russella w reżyserii Alicji Stasiewicz i Lecha Mackiewicza. Oboje grają w nim też główne, a zarazem jedyne, role, bo to spektakl dwóch postaci. On jest profesorem akademickim, ona fryzjerką, która odkrywa, że czegoś jej w życiu brakuje. A tym czymś jest wykształcenie. Umawia się więc z profesorem na lekcje z literatury. Po czasie okazuje się jednak, że do końca nie jest jasne, czego naprawdę dotyczą te lekcje i kto tu kogo uczy... Według Lecha Mackiewicza *Edukacja Rity* jest mądrą komedią o relacjach – o wzajemnym odkrywaniu siebie, fascynacji drugim człowiekiem, ale też o wzajemnym mi-

janiu się. A Alicja Stasiewicz dodaje, że jest to też opowieść o tym, że jeśli się czegoś bardzo pragnie, to wszystko jest możliwe. Co ciekawe, twórcy spektaklu prywatnie są małżeństwem i, jak mówią, w gliwickim teatrze ich życie sceniczne miesza się z osobistym. Bo na scenie łatwiej im odgrywać postaci, które łączy uczucie, a w domu, przy kuchennym stole łatwiej się ćwiczy teatralne kwestie. Jak się zatem tworzy sztukę z mężem czy żoną? „Z miłością” – odpowiada Lech Mackiewicz. I tę miłość w tym spektaklu da się wyczuć. Premiera *Edukacji Rity* na scenie kameralnej Teatru Miejskiego w Gliwicach już w sobotę, 7 września.

Dwa tygodnie później nie lada gratka czeka miłośników musicali i muzyki lat 80. ubiegłego wieku – 20 września na dużej scenie zabrzmiały przeboje zespołu Wały Jagiellońskie. Usłyszymy więc takie hity, jak *Córko rybaka*, *Monika*, *dziewczyna ratownika*, *Tylko mi Ciebie brak* czy *Warszawa wita was*. Tytuł ostatniej piosenki jest też tytułem spektaklu, wyreżyserowanego przez Jerzego Jana Połońskiego. Sztuka jest groteskowo-satyryczną opowieścią o ludziach, którzy spotykają się na dworcu kolejowym. Jest ich kilkoro i są bardzo różni – prezentują różne zawody, wartości, style i poziomy życia. Łączy ich jedno – chcą wyruszyć w podróż pociągiem. Czy to im się uda? Przekonajcie się sami, zaglądając do Teatru Miejskiego. Niezależnie od fabuły, warto to zrobić choćby tylko dla samych piosenek. Piosenek, które znamy wszyscy, a które w Gliwicach usłyszymy w aranżacji Marcina Partyki i brawurowym wykonaniu aktorów gliwickiej sceny.

Justyna Stolfik-Binda
Radio eM

KALENDARIUM WRZESIEŃ 2024

1 12.00
WYSTAWA

prof. Łukasz Rudecki
Święci Świeccy
malarstwo

Tichauer Art Gallery
ul. Browarowa 21

Tichauer Art Gallery
30 zł, 39 zł

Wystawa potrwa do 6.10.2024
Bilety: kasa Tichauer Art Gallery

2 17.00
WARSZTATY

Gdzie nocuje Leszy?
warsztaty manualne

Pracownia Fundacji Marwari
ul. gen. Ch. de Gaulle'a 12

Fundacja Marwari, Mokudo Leśne Kąpiele

Wstęp wolny

Zapisy: kultura.tychy.pl/wydarzenia/gdzie-nocuje-leszy-2

5 17.00
WYKŁAD

To jest sztuka!

Najdroższe słowniczki świata. Vincent van Gogh

Prowadzenie: Katarzyna Czapla-Durska

Pasaż Kultury Andromeda
pl. K.K. Baczyńskiego 2

Teatr Mały w Tychach

Wstęp wolny

6 19.00
KONCERT

Trzydziestolecie zespołu
Sebastian Riedel & Cree

Sebastian Riedel – wokal, gitara
Sylwester Kramek – gitara
Lucjan Gryszka – gitara basowa
Tomasz Kwiatkowski – perkusja
Adrian Fuchs – instr. klawiszowe

Mediateka
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

90 zł

Bilety: ticketmaster.pl

6 19.30
POKAZ FILMU

Halvdan – prawie wiking (2018)
reż. Gustaf Åkerblom

Park Górniczy
ul. gen. W. Andersa

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

7 15.00
KONCERT

Rock na Plaży 2024

koncerty konkursowe:
Ankh
Big Bit Kid
Viadomo

Paprocany Dzika Plaża
Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

7 16.30
KONCERT

Rock na Plaży 2024
Wasabi

Bartek Królik – wokal, gitara basowa
Michał „Fox” Król – gitara
Marcin „U1” Ulanowski – perkusja
Tomasz Duda – saksofon
Jan Smoczyński – instr. klawiszowe

Paprocany Dzika Plaża
Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

7 17.45
KONCERT

Rock na Plaży 2024
Illusion

Tomasz „Lipa” Lipnicki – wokal, gitara
Jerzy „Jerry” Rutkowski – gitara
Jacek „Szczota” Śliwczyński – gitara basowa
Paweł Herbasch – perkusja

Paprocany Dzika Plaża
Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

7 19.00
KONCERT

Rock na Plaży 2024
Spięty

Spięty – wokal, gitara
Bartek Kapsa – perkusja
sampler
Mikołaj Zieliński – bas
instr. klawiszowe
Patrik Kraśniewski – instr. klawiszowe

Paprocany Dzika Plaża
Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

7 20.45
KONCERT

Rock na Plaży 2024
Dżem

Sebastian Riedel – wokal, gitara, harmonijka ustna
Adam Otręba – gitara
Benedykt „Beno” Otręba – gitara basowa, wokal
Jerzy Styczyński – gitara
Zbigniew Szczerbiński – perkusja
Janusz Borzucki – instr. klawiszowe

Paprocany Dzika Plaża
Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

8 12.00
FESTYN

Budżet Obywatelski
Dożynki Miejskie 2024

Parafia pw. św. Marii Magdaleny
ul. ks. K. Damrota 62

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

9 18.00
POKAZ FILMU

Andromeda – kino, jakie znamy
Jutro będzie nasze (2023)
reż. Paola Cortellesi

Pasaż Kultury Andromeda
pl. K.K. Baczyńskiego 2

Teatr Mały w Tychach

Wstęp wolny

Prowadzenie: Krzysztof Ociepa

11 17.00
WARSZTATY

Budżet Obywatelski
Kuchnia molekularna

Laboratorium Pana Korka

Przedszkole nr 3
ul. Paprocańska 156

Klub Wilkowyje MCK

Wstęp wolny

Zapisy: 32 227 26 22, 691 770 344
klub@mck.tychy.pl

11 17.00
WARSZTATY

Budżet Obywatelski
Warsztaty dla dzieci na Paprocanach

Przedszkole nr 3
ul. Paprocańska 156

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 32 227 26 22, 691 770 344
klub@mck.tychy.pl

11 18.00
SPOTKANIE AUTORSKIE

Tury Kultury
Józef Skrzek

Prowadzenie: Ewa Niewiadomska

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

11 18.00
POKAZ FILMU

Kino francuskie
Na pokład (2020)
reż. Guillaume Brac

Pasaż Kultury Andromeda
pl. K.K. Baczyńskiego 2

Teatr Mały w Tychach

Wstęp wolny

12 10.00
SPEKTAKL

X Tyski Festiwal Teatrów Niezależnych
Andromedon

Czerwony Kapturek
reż. Marcin Marzec, Teatr Barnaby, Łapalice

Gemini Park Tychy
ul. Towarowa 2

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki

Wstęp wolny

12 17.00
SPEKTAKL

X Tyski Festiwal Teatrów Niezależnych
Andromedon

Czerwony Kapturek
reż. Marcin Marzec, Teatr Barnaby, Łapalice

Gemini Park Tychy
ul. Towarowa 2

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki

Wstęp wolny

12 17.00
SPEKTAKL

X Tyski Festiwal Teatrów Niezależnych
Andromedon

Na pełnym morzu
Teatr „Gdańska”, polonijny teatr w Oberhausen

Klub Wilkowyje MCK
ul. Szkolna 94

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki

Wstęp wolny

Zapisy: 691 770 344, 32 227 26 22
klub@mck.tychy.pl

12 19.00
SPEKTAKL

X Tyski Festiwal Teatrów Niezależnych
Andromedon

Na pełnym morzu
Teatr „Gdańska”, polonijny teatr w Oberhausen

Klub Wilkowyje MCK
ul. Szkolna 94

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki

Wstęp wolny

Zapisy: 691 770 344, 32 227 26 22
klub@mck.tychy.pl

13 10.00
SPEKTAKL

X Tyski Festiwal Teatrów Niezależnych
Andromedon

Zorza, córka morza
reż. Marcin Marzec, Teatr Barnaby, Łapalice

Gemini Park Tychy
ul. Towarowa 2

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki

Wstęp wolny

13 17.00
SPEKTAKL

X Tyski Festiwal Teatrów Niezależnych
Andromedon

Zorza, córka morza
reż. Marcin Marzec, Teatr Barnaby, Łapalice

Gemini Park Tychy
ul. Towarowa 2

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki

Wstęp wolny

13 18.00
WERNISAŻ

Izabela Wądołowska
w Zawieszeniu

malarstwo, grafika

Miejska Galeria Sztuki OBOK
pl. K.K. Baczyńskiego 2

Miejska Galeria Sztuki OBOK

Wstęp wolny

Wystawa potrwa do 31.10.2024

13 19.00
SPEKTAKL

X Tyski Festiwal Teatrów Niezależnych
Andromedon

Ukryte
reż. Jakub Kabus, Teatr HoM Tychy

pl. K.K. Baczyńskiego

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki

Wstęp wolny

14 9.00
WYSTAWA

Okno na Kulturę
Grzegorz Krzysztofik
Artur Pławski

Śląska Jesień Gitarowa 2022 w obiektywie
fotografia

Gemini Park Tychy
ul. Towarowa 2

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

Wystawa potrwa do 4.11.2024

14 10.00
SZACHY

Otwarty Turniej Szachowy w Wilkowyjach

Prowadzenie i sędziowanie:
Kazimierz Stryjski

Klub Wilkowyje MCK
ul. Szkolna 94

Klub Wilkowyje MCK

Wstęp wolny

Zapisy w dniu turnieju u sędziego

14 15.00
FESTYN

Budżet Obywatelski
Festyn rodzinny na osiedlu Z

teren Szkoły Podstawowej nr 40
ul. A. Zgrzebnioka 45

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

14 16.00
SPEKTAKL

X Tyski Festiwal Teatrów Niezależnych
Andromedon

O niebrzydkim rycerzu
reż. Marcin Marzec, Teatr Barnaby, Łapalice

Gemini Park Tychy
ul. Towarowa 2

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki

Wstęp wolny

14 17.00
OPERETKA

Budżet Obywatelski

Przystanek Hollywood

Teatr Muzyczny IWIA

Parafia pw. Miłosierdzia Bożego
ul. gen. W. Andersa 25

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 32 438 20 61, 32 780 09 15
mck@mck.tychy.pl,
parafia@milosiedzie.net lub
osobiście w kancelarii parafialnej

14 21.00
KONCERT

X Tyski Festiwal Teatrów Niezależnych Andromedon

Przestrzeń

Natalia Pikula – wokal
Tomasz Leś – gitara basowa
Michał Sosna – saksofon
Michał Muszyński – perkusja

Underground Pub
pl. W. Korfańskiego 1

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki

Wstęp wolny

15 20.00
SPEKTAKL

X Tyski Festiwal Teatrów Niezależnych Andromedon

Monsieur Charlie

reż. Jakub Kabus, Teatr HoM Tychy

pl. K.K. Baczyńskiego

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki

Wstęp wolny

20 18.00
WERNISAŻ

Dorota Wejchert

Garden party – irysy Doroty Wejchert

malarstwo

Muzeum Miejskie w Tychach
pl. Wolności 1

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 887 450 212 (także SMSem)
g.oleksy@muzeum.tychy.pl

25 18.00
SPOTKANIE

Tury Kultury

Elżbieta Jodłowska

Prowadzenie: Marcin Michrowski

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

26 18.00
POKAZ FILMU

Szkice z dziejów ziemi pszczyńskiej

Przynoszę Ci dzikość (2024)

reż. Dyba Lach

Pasaż Kultury Andromeda
pl. K. K. Baczyńskiego 2

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Prowadzenie: red. Anna Dudzińska (Program Trzeci Polskiego Radia)

28 11.00
OPROWADZANIE

Poznaj Stadion Miejski i Tyską Galerię Sportu

Prowadzenie: Borys Kymona

Tyska Galeria Sportu
ul. Edukacji 7

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 515 717 430 (także SMSem)
k.hajduk@tgs.tychy.pl

29 17.00
KONCERT

Gościnnie

Ale Kino! Czyli muzyka filmowa wg Grupy MoCarta

Teatr Mały w Tychach
ul. ks. kard. A. Hłonda 1

WIKART Małgorzata Wnuk

139 zł

Bilety: kasa Teatru Małego, ebilet.pl
kupbilecik.pl

14 18.00
SPEKTAKL

X Tyski Festiwal Teatrów Niezależnych Andromedon

Podaj cegłę

reż. Łukasz Jarzyński, Teatr Form Wielu, Płock

pl. K.K. Baczyńskiego

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki

Wstęp wolny

15 16.00
SPEKTAKL

X Tyski Festiwal Teatrów Niezależnych Andromedon

Jak człek diabła przechrzył

reż. Marek Kołbuk, Teatr Momo, Chorzów

pl. K.K. Baczyńskiego

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki

Wstęp wolny

16 9.00
WARSZTATY

Gramy razem!

Rola sektora kultury w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego

Prowadzenie: Dagmara Kubik, Iwona Nowak

Miejskie Centrum Kultury w Tychach
ul. Bohaterów Warszawy 26

Katowice Miasto Ogrodów

Wstęp wolny

Zapisy: 32 438 20 60
rezerwacje@mck.tychy.pl

23 18.00
POKAZ FILMU

Andromeda – kino, jakie znamy

Anatomia upadku (2023)

reż. Justine Triet

Pasaż Kultury Andromeda
pl. K.K. Baczyńskiego 2

Teatr Mały w Tychach

Wstęp wolny

Prowadzenie: Krzysztof Ociepa

26 10.00
KONFERENCJA

Szkice z dziejów ziemi pszczyńskiej

Woda w dziejach ziemi pszczyńskiej

goście: dr Halina Nocoń, Agnieszka Ociepa-Weiss, Sławomir Stanowski, dr Adam Frużyński, dr Maria Lipok-Bierwiazzonek, dr Adam Pisarek, dr hab. prof. UŚ Andrzej Woźnica, dr Barbara Kalinowska-Wójcik, dr hab. prof. UŚ Edyta Sierka, Natalia Janczewska

Muzeum Historii Katowic
ul. ks. J. Szafranka 9, Katowice

Muzeum Miejskie w Tychach
Muzeum Historii Katowic

Wstęp wolny

Zapisy: 887 450 212 (także SMSem)
g.oleksy@muzeum.tychy.pl

27 17.00
WARSZTATY

Spójnik! Zegródka w kastlikach – społeczny ogród

Zioła i rośliny lecznicze wokół nas – jak je wykorzystać?

Prowadzenie: Studio Zielarskie Agawa, U Gwoździkowej

Muzeum Miejskie w Tychach
pl. Wolności 1

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 887 450 212 (także SMSem)
j.skucha@muzeum.tychy.pl

28 11.00
WARSZTATY

Aukso4Kids

Stroiciele

Mediateka
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

AUKSO – Orkiestra Kameralna Miasta Tychy

30 zł

Bilety: ticketmaster.pl lub Mediateka na godzinę przed koncertem

29 17.00
KONCERT

Koncerty Magdaleńskie

Dawid Wesołowski

recital organowy

Parafia pw. św. Marii Magdaleny
ul. ks. K. Damrota 62

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

14 19.00
KONCERT

Aukso Modern

AUKSO x Jarosław Bester: Piazzolla

Jarosław Bester – akordeon
AUKSO – Orkiestra Kameralna Miasta Tychy
Marek Moś – dyrygent

Mediateka
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

AUKSO – Orkiestra Kameralna Miasta Tychy

30 zł, 50 zł

Bilety: ticketmaster.pl lub Mediateka (na godzinę przed koncertem w razie dostępności biletów)

15 18.00
SPEKTAKL

X Tyski Festiwal Teatrów Niezależnych Andromedon

Stare Dobre M.

reż. Mateusz Kowalski, OtoTo Teatr, Wrocław

pl. K.K. Baczyńskiego

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki

Wstęp wolny

18 18.00
SPOTKANIE AUTORSKIE

Portrety Literackie

Wojciech Bonowicz

Prowadzenie: Ewa Niewiadomska

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

25 16.00
KONFERENCJA

Szkice z dziejów ziemi pszczyńskiej

Woda w dziejach ziemi pszczyńskiej

goście: Jan Gąsior, dr Rafał Obetkon, dr Wojciech Schäffer, Marcin Cyran, dr Grzegorz Sztoler, Maciej Stachnik

Muzeum Miejskie w Tychach
pl. Wolności 1

Muzeum Miejskie w Tychach
Muzeum Historii Katowic

Wstęp wolny

Zapisy: 887 450 212 (także SMSem)
g.oleksy@muzeum.tychy.pl

26 17.00
WARSZTATY

Warsztaty rodzinne

Wspomnienie wakacji

Prowadzenie: Marta Solecka

Klub Wilkowyje MCK
ul. Szkolna 94

Klub Wilkowyje MCK

Wstęp wolny

Zapisy (od 12 września): 32 227 26 22
691 770 344, klub@mck.tychy.pl

27 18.00
SPOTKANIE

Budżet Obywatelski

Wieczór taneczny w dzielnicy Wartogłowiec

Prowadzenie: DJ Mariusz Morkisz

Restauracja Irys
ul. Dzwonkowa 60

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 692 387 217

28 19.00
WIDOWISKO

Matka Boga

reż. Mariusza Kozubka

Parafia pw. Ducha Świętego
ul. Myśliwska 43

Katolicka Fundacja Młodzi dla Młodych
Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

29 19.00
KONCERT

Śląska Jesień Gitarowa 2024

Śląska Orkiestra Kameralna, Marcin Dylla i Marek Nosal

Marek Nosal – gitara
Marcin Dylla – gitara
Śląska Orkiestra Kameralna
Norbert Twórczyński – dyrygent

Filharmonia Śląska Katowice,
ul. Sokolska 2, Katowice

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

32 zł, 45 zł, 55 zł

Bilety: kasa Filharmonii Śląskiej
filharmonia-slaska.eu

14 19.30
SPEKTAKL

X Tyski Festiwal Teatrów Niezależnych Andromedon

Golem Godula

reż. Jakub Kabus, Teatr HoM Tychy

pl. K.K. Baczyńskiego

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki

Wstęp wolny

15 19.00
SPEKTAKL

X Tyski Festiwal Teatrów Niezależnych Andromedon

Cafe Silencio

reż. Bartłomiej Ostapczuk
Teatr Mimo, Warszawa

pl. K.K. Baczyńskiego

Stowarzyszenie Śląskie Zakłady Sztuki

Wstęp wolny

20 18.00
SPOTKANIE

Świat na wyciągnięcie ręki

Iran – wyprawa na Bliski Wschód

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach
al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

foto: archiwum zespołu Cree

Trzy dekady – na szlaku z Indianami

POLECAMY

Przenieśmy się w czasie do początku lat 90. ubiegłego wieku. Ryszard Riedel, wokalista i lider zespołu Dżem, coraz śmieiej planuje uruchomienie pobocznego projektu muzycznego.

Do współpracy pragnie zaprosić zaprzyjaźnionych muzyków, znanych ze śląskich scen – Jacka Gazdę (gitarzystę basowego grupy Easy Rider, wcześniej związanego z Czesławem Niemenem, to grę Jacka słycać na cenionym albumie *Aureolit*), Michała Giercuskiewicza (dawny perkusista Dżemu, z nim zespół rejestrował kultową *Cegłę*, debiut płytowy), Rafała Rękosiewicza (znakomity klawiszowiec, to on w studiu nagrał ubarwił dźwiękami organów Hammonda słynnych „lunatyków” Dżemu i stoi za rozwojem kariery Martyzny Jakubowicz). Na gitarze w nowym projekcie Riedla ma grać Andrzej Urny (występował w początkach Dżemu, to jego gitarę słycać w pierwszej zarejestrowanej studyjnie wersji piosenki *Whisky*, później Urny zasilił zespół Perfect), to dobry kumpel Ryśka i kolejny charakterystyczny „kapelusznik”.

Ta swoista zbieranina charakterów i talentów, zdaniem Riedla, powinna występować pod łatwym do zapamiętania szyldem. Pada na Cree, to jedno z plemion Indian zamieszkujących dzisiejsze obszary Kanady. „Ojciec odnalazł nazwę w książce o kulturze Indian. Czytał o plemieniu, zainteresował się jego zwyczajami. Zapamiętałem z naszych rozmów tyle, że byli niezwykle charakterni i kradli konie!” – wspomina Sebastian Riedel, syn Ryszarda.

Z planów o solowym zespole niewiele wyszło. Ryszard Riedel zajęty był karierą Dżemu, a później walką o zdrowie i życie. Do nazwy Cree sięgnął jednak Sebastian, kiedy zainteresował się muzyką na tyle poważnie, by samemu założyć kapelę. Pierwsze próby odbywają się w garażach przy

ul. Filaretów. Zagląda na nie i senior. „Głównie po to, by pożyczyć papierosy – śmieje się Sebastian – upominał nas, że powinniśmy kupować jakieś lepsze marki, żadne tam »klubowe«”.

Riedel senior z uwagą przysłuchiwał się, jak grają młodzi tyszanie. Udzielał pierwszych wskazówek – „Chłopaki, jeszcze dziesięć lat prób i będziecie mogli wyjść z tym do ludzi!”, żartował. Ale to inną radę najmocniej zapamiętał Sebastian.

„Kiedyś, w naprawdę szczerzej rozmowie, powiedział mi, że to w porządku, jeżeli chcę zająć się w życiu muzyką. Ale jest jeden warunek – muszę to robić z serca. W innym przypadku w ogóle nie ma sensu tego kontynuować. I zapamiętałem to sobie...”

Ryszard Riedel był też gościem na pierwszym koncercie Cree, zagrany między blokami (na placu naprzeciw Szpitala Wojewódzkiego w Tychach) usiadł z żoną Golą na ławeczce, gdzieś z tyłu. Nie dał się wyciągnąć na scenę, choć Sebastian z kolegami sprytnie postanowili rzucić się na honorarium dla znanego wokalisty. „Nie dało się go przekonać, wiedział, że jak tylko wejdzie na scenę, to skradnie nam show. W sumie dobrze, że tego nie zrobił” – wspomina Sebastian.

Ryszard Riedel zmarł w 1994 roku, w czasie, gdy kariera zespołu jego syna powoli, ale konsekwentnie nabierała tempa. Wkrótce Sebastian z kolegami, właśnie pod szyldem Cree, wystąpili w stołecznej Sali Kongresowej, dzieląc scenę ze światowej sławy Johnem Mayallem, legendarnym ojcem białego bluesa i wielką inspiracją Ryszarda Riedla, który zapewne pękłby z dumy, gdyby tamtego dnia mógł ponownie zasiąść na widowni, by podziwiać talent i determinację pierworodnego. Pierwsze nagrane płyty, koncerty w kraju i za granicą, występy na wszystkich liczących się festiwalach w Polsce, kontrakty z wytwórniami i to, co najcenniejsze – liczna, oddana, po części Dżemowa publiczność. I tak przez trzydzieści lat, Cree działa do dnia dzisiejszego (choć niedawny transfer Sebastiana do Dżemu zaniepokoił część fanów, drżących o przyszłość jego macierzystego zespołu) i szykuje się do trasy koncertowej celebrującej rocznicę, a przedbiegiem do niej będzie spotkanie w tyskiej Mediatece (6 września br.), swoiste „to co najlepsze” z trzydziestu lat w akustycznej wersji, jedyny koncert w tej formule w tym roku. Z niespodzianek – na scenie pojawiają się goście oraz zapewne zagrany zostanie też któryś z premierowych utworów z przygotowywanej na jesień nowej płyty. Cree, po trzydziestu latach od debiutu, występuje w składzie: Sebastian Riedel (śpiew, gitara), Bartek Miarka (gitara), Adam Lomania (klawisz), Lucjan Gryszka (gitara basowa) i Kuba Majerczyk (perkusja).

MŚ

foto: karta z albumu Hanny i Kazimierza Wejchertów, 1972, zbiory Muzeum Miejskiego w Tychach

Jestem w ogrodzie

TRZECIM OKIEM

Przed nami karta z albumu fotograficznego. Na zdjęciu irysy. Wydaje się, że pozują niczym członkowie rodziny do pamiątkowego ujęcia. Ich widok ma związek z architekturą. Nie tylko dlatego, że to kwiat, w którego budowie „konstrukcja” jest najbardziej wyrazistym elementem. To kwiaty, które ukochał architekt Nowych Tychów. Rosły w zaprojektowanym przez Kazimierza Wejcherta ogrodzie przy ulicy Norwida. Na piękno irysów zwrócił mu uwagę już w dzieciństwie ojciec. Architekt musiał być nimi bardzo oczarowany, ponieważ pomimo upływu wielu lat, dopiero gdy osiadł w Tychach, mógł na dobre rozwinąć swoją pasję ogrodnictwa. Zaczynał jako amator, uczył się uprawy od zera, a ponieważ każdy gatunek, jak wiadomo, ma swoje kaprysy, niestrudzenie docierał do ludzi o podobnej pasji, lecz z większym doświadczeniem. Wykorzystywał wszystkie okazje, aby zdobywać nowe sadzonki. Z pewnością najwięcej emocji dostarczało mu samodzielne krzyżowanie różnych odmian. Jednej z nich dał nazwę „Dorota” jak imię córki, innej po prostu „Nowe Tychy”. Pasją do irysów dzielił się z całym otoczeniem. Organizował z żoną dla przyjaciół i osób z otoczenia każdej wiosny regularne popołudniowe koktajle, które spędzano w atmosferze relaksu, spacerując po ogrodzie, podziwiając kwiaty, tocząc przyjacielskie pogawędki.

Przyroda łagodzi obyczaje? Za kwitnieniem irysów jako pretekstem spotkań kryło się chyba coś więcej. Architektura ma wpływ na kształtowanie się wspólnot miejskich – to prawda, od której architektki zaczynają swoją misję. Umiejętność budowania wspólnoty musi być u nich naturalna. Widać, że myślenie Wejcherta o wspólnej przestrzeni, jaką może być ogród, ale także całe miasto, wynika z tęsknoty za przyjacielskimi relacjami. Łatwo zrozumieć, że architekt posiadał instynkt, który rozpoznaje, co może być spoiwem wspólnej przestrzeni, pięknego miejsca/miasta.

W kategoriach piękna powstawała również sztuka jego córki – Doroty. Malowała obrazy przedstawiające irysy. Są one trzonem wystawy, którą będziemy mogli oglądać w Muzeum Miejskim w Tychach od 20 września do 28 grudnia 2024 roku. Jak pisze o sobie sama artystka: „Wychowałam się w ogrodzie”. Z malowniczego zakątka w Tychach, zaprojektowanego przez ojca, czerpała inspirację dla twórczości artystycznej. Na wystawie nie zabraknie fragmentów z rodzinnych albumów, znajdujących się w zbiorach Muzeum Miejskiego w Tychach korespondujących z pracami artystki, które przedstawiają ślady po organizowanych przez rodzinę Wejcherta „Irys-party”. Są wśród nich oprócz fotografii kwiatów i ludzi również listy, wycinki z gazet, ręcznie wykonane zaproszenia, wierszyki, a nawet oficjalne pisma ministerialne – a wszystko zaświadcza o panującym wówczas entuzjazmie i radości. Jakże często i chętnie wracamy dziś do symboliki ogrodów. Nietrudno po kontakcie z pasją Wejcherta pobawić się w następującą grę: jakiego kwiatu kształty widzisz, patrząc na wybrany fragment miasta. Mnie nasuwa się tylko jedna odpowiedź. Jeszcze jeden powód, by o Śląsku mówić kolorami kwiatów.

Artur Pławski
Muzeum Miejskie w Tychach

ŚLĄSKA JESIEŃ GITAROWA

20-27 X 2024
TYCHY

bilety już
w sprzedaży
ticketmaster[®]

więcej na:
guitar.tychy.pl

 @SilesianGuitarAutumn

XIX Śląska Jesień Gitarowa
MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL ORAZ KONKURS GITAROWY
IM. JANA EDMUNDA JURKOWSKIEGO

TYCHY ✓ DOBRE MIEJSCE

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury w ramach programu „Muzyka”, realizowanego przez Narodowy Instytut Muzyki i Tańca.